

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ...

Δημήτρης Μαγριπλής, Τα καναπεδάκια της άνεργίας, Κριτική 2016

Από τη δεκαετία του '90 ή ελληνική πεζογραφία έρχεται αντιμέτωπη με το έρωτημα «γιατί δεν υπάρχει ελληνικό μυθιστόρημα», και γιατί ό,τι καλύτερο έχει να παρουσιάσει ή ελληνική πεζογραφία έγκειται στην διηγηματογραφία. Στη συζήτηση αυτή δεν λαμβάνονται υπ'όψη τα όγκώδη έμπορικά μυθιστορήματα γυναικών –κυρίως- συγγραφέων με «έξωτικά» όνόματα και πίσω απ'αυτή τη συζήτηση υπολανθάνει ή συνήθης μειονεξία της ελληνικής πνευματικής ζωής που δεν χάνει εύκαιρία να μεμψιμοιρεί που ακόμα δεν καταφέραμε να «γίνουμε Εύρώπη». Θα μπορούσε να εκλάβει κανείς σαν αντίδραση στην έπαρχιώτικη αυτή μεμψιμοιρία την άνθηση της μικρής φόρμας του «μπονζάι» -με την σχετική ιστοσελίδα και πρωτεργάτες τους Ήρω Νικοπούλου και Βασίλη Μανουσάκη και με την τυπογραφική αίσθητική του Γιάννη Πατίλη- που προβάλλει το μικρό κείμενο - ούτε καν διήγημα- το οποίο επιδιώκει να ολοκληρώσει το αισθητικό αποτέλεσμα μέσα σε λίγες γραμμές.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να ένταχθεί και το πρόσφατο βιβλίο του Δημήτρη Μαγριπλή, *Τα καναπεδάκια της άνεργίας*, κριτική, 2016. Ο Μαγριπλής προτιμά να χαρακτηρίζει τα κείμενα της τελευταίας του εργασίας «μικροδιηγήματα», χαρακτηρισμός που αποδίδει με ακρίβεια την ιδιαιτερότητα της μορφής τους. Μορφή ή οποία έχει άμεση σχέση με το περιεχόμενο και την συγκυρία μέσα στην οποία έρχεται να συναντήσει τον αναγνώστη.

Σε μιὰ περίοδο κρίσης, τόσο έθνικης όσο και διεθνούς, όπου ή μεσαία τάξη των δυτικών κοινωνιών χάνει ένα-ένα τα προνόμια των δεκαετιών της ευμάρειας και ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού έρχεται αντιμέτωπο με το φάσμα της άνεργίας και της φτώχειας, ο Μαγριπλής μάς αφήγείται απλές, ρεαλιστικές και δυνατές εικόνες που σκιαγραφούν την απόγνωση του σημερινού ανθρώπου. Έπιλέγοντας συχνά την πρωτοπρόσωπη αφήγηση μάς μεταφέρει σπαρταριστές εικόνες της «μνημονιακής» Ελλάδας που μεταφέρουν συχνά το αίσθημα αυτοβιογραφικών κειμένων. Φυσικά δεν πρόκειται για αυτοβιογραφικά κείμενα, αλλά το προσωπικό βίωμα δεν λείπει. Κι εδώ βρίσκεται ένα κύριο χαρακτηριστικό του συγγραφέα: ή λιτή και απέριτη παρουσίαση των ιστοριών του, χωρίς «φτιασίδια και μαλάματα», χωρίς καμιά συγγραφική εκζήτηση ή επιτήδευση. Ο Μαγριπλής προτιμά να παρουσιάσει τα πράγματα γυμνά, ώμα και άληθινά. Έπιτρέπει όμως στη λογοτεχνική φαντασία να δώσει τη δικιά της πινελιά στη δημιουργία των ιστοριών ή οποία προσδίδει μιὰ κωμικοτραγική διάσταση στις καταστάσεις που παρουσιάζονται. Δεν επιδιώκει να δημιουργήσει «πιασάρικες» ιστορίες αναζητώντας έκκεντρικότητες και παραξενιές χωρίς νόημα, προκειμένου να

ἀναδείξει τάχα τὸ «ἀδιέξοδο τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου». Ἀπεναντίας, ἀναδεικνύει τὴν καθημερινότητα, τὸν ἄνθρωπο τῆς «διπλανῆς πόρτας», χωρὶς ὅμως τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἠθογραφίας. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἀναδείξει ἀντιπροσωπευτικούς ἀνθρώπινους τύπους, ἀλλὰ ἀντιπροσωπευτικὲς ἱστορίες ποὺ ἀνατέμνουν τὰ προβλήματα τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς πραγματικότητας. Πολλὲς φορές μὲ χιούμορ, συχνὰ μὲ τὸν τρόπο τῆς καρικατοῦρας ἀναδεικνύει τὴν ἀδράνεια τῆς κρατικῆς γραφειοκρατίας, τὴν δημοσιοῦπαλληλικὴ νοοτροπία τοῦ ἱερατείου, τὴν ἀπουσία τῶν κοινωνικῶν φορέων, τὴν κατάρρευση τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ὁραμάτων. Σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο κινεῖται ὁ ἐπιχειρηματίας, ὁ ὑπάλληλος, ὁ ἀγρότης, ὁ συμβασιούχος καὶ ὁ ἄνεργος, ἄλλοτε σὲ περιβάλλον ἀστικὸ κι ἄλλοτε σὲ ἀγροτικὸ.

Κάτι ἀκούστηκε γιὰ τὴ διεθνή κρίση καὶ τὸ ὅτι ὁ πολιτικὸς κόσμος το ἀντιμετωπίζει μὲ τὴν ὑπευθυνότητα ποὺ τὸν διακρίνει. Ἐνα κεσεδάκι γιαούρτι ἔφυγε ἀπὸ τὶς θέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης καὶ, ἐνῶ στόχευε τὸν ὑπουργό, προσγειώθηκε στὸν δήμαρχο. Αὐτὸς ἀνταπέδωσε στὸν ὑπουργό, ὄχι ἀπὸ ἰδεοληψία, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγανάκτηση ποὺ τὸν εἶδε νὰ σπαρταράει ἀπὸ τὸ γέλιο. Ἄσπρος, μὲ τὰ μέλια νὰ τρέχουν στὸ μάγουλο, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς κυβερνήσεως ἐπέταξε τὸν προσωπικὸ του κεσὲ στὰ δεξιὰ καὶ βρῆκε τὸν ἐκπρόσωπο τῆς Μητροπόλεως. Χέρι μὲ χέρι ὅλα τὰ κεσεδάκια βρέθηκαν νὰ πετᾶνε ψηλά. Ὁ οὐρανὸς ἔβρεχε μέλι καὶ γιαούρτι. Πανδαισία.

Ὁ Μαγριπλῆς θέλει νὰ πεῖ μὲ λίγα λόγια τὶς ἱστορίες του. Ἀποφεύγει τὶς ποιητικὲς ἐξάρσεις, τὶς περιττὲς περιγραφές, τὶς ψυχολογικὲς καταβυθίσεις. Μέριμνά του εἶναι νὰ φέρει στὸ προσκῆνιο τὸν ἄνθρωπο ποὺ πάσχει καὶ τὴ χώρα ποὺ πάσχει, ἀπὸ προβλήματα πραγματικὰ ποὺ ἀποδίδονται στὶς διαστάσεις τους. Ὁ ρεαλισμὸς του τὸν συνδέει μὲ τὶς πιὸ λαμπρὲς στιγμὲς τῆς ἐλληνικῆς διηγηματογραφίας (Παπαδιαμάντης, Χατζῆς, Ἰωάννου) κρατώντας ὅμως τὶς ἀποστάσεις ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες ὥστε νὰ ἀκούγεται ἀκέραιη ἢ προσωπικὴ του φωνή..

Ἀπὸ τὸ πρῶτο του βιβλίου (*Μαθήματα κηπουρικῆς καὶ ἄλλα διηγήματα*, εκδ. Σοκόλη, 2007) –ποὺ τὸ ὑπογράφει ὡς Φώτης Ἀδάμης– ἀλλὰ καὶ στὰ ἐπόμενα (*Κρυφές ενοχές*, εκδ. Ἀν. Σταμούλη, 2011, *Δέκα μικρὲς εικονογραφημένες ἱστορίες*, εκδ. Ευθύνη, 2012) ὁ Μαγριπλῆς ἔχει κάνει διακριτὴ τὴν παρουσία του καὶ ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸ του ὕφος καὶ ὡς πρὸς τὴν θεματογραφία του. Καθημερινότητα, ἡ πόλη καὶ ἡ ὑπαιθρος, οἱ ἀπηχίσεις τοῦ ἄμεσου ἱστορικῶν παρελθόντος, τὸ νεοελληνικὸ παράλογο συνθέτουν μέχρι τώρα τὸν κόσμο του. Ἀλλὰ μέσα σὲ ἓνα κόσμο ποὺ ἀλλοτριώνεται ὑπάρχει πάντα τὸ ἀπήχημα μιᾶς παλιᾶς πίστεως στὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ὅση μπογιά καὶ νὰ πέσει γιὰ νὰ ἐξωραΐσει τὸν πουλημένο τόπο, ἐκεῖνο τὸ παλιὸ σύνθημα στὸν τοῖχο, τὸ «Ἀντισταθεῖτε», δεν θα σβῆνει ποτέ. (ὅπως φαίνεται στὸ τελευταῖο διήγημα τῆς συλλογῆς, «Antistathite», ποὺ παραπέμπει στὸν ἐπίσης κυπαρίσσιο ποιητὴ Μιχάλη Κατσαρό). Χωρὶς νὰ εἶναι ποτέ βέβαιο ἂν ἡ ἐλπίδα μιᾶς ἀντίστασης θὰ ὀδηγήσει καὶ σὲ μιὰ εὐτυχὴ κοινωνία, γράφει:

...περιφέρομαι σὲ μιὰ ξεχασμένη πολιτεία ποὺ οὔτε χρωστᾶς οὔτε σοῦ χρωστᾶνε καὶ κάθε ἕνας ἔχει τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν ὀνείρων του. Εἶναι ἡ Ἀριστερὰ μετὰ θάνατον [...]

Ἀλλὰ μέσα ἀπὸ τὶς γραμμὲς τῶν ἀφηγήσεών του ὑποφώσκει πάντα ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν τόπο, ἡ χαραμάδα μιᾶς ρεαλιστικῆς αἰσιοδοξίας ποὺ μᾶς καλεῖ νὰ ἐλπίζουμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ παραδοθεῖ ἀμαχητὶ στὸ ζοφερὸ μέλλον ποὺ προδιαγράφεται, ἀλλὰ ἔχοντας παράλληλα ἐπίγνωση τῆς κόλασης ποὺ μᾶς ἐπιφυλάσσουν οἱ κάθε λογῆς οὐτοπίες.

Ἄγγελος Καλογερόπουλος